

Poikkeaminen jätehuoltomääräysten mukaisista jätteenkuormausajoista poikkeusoloissa

Palvelupäällikkö Saija Pöntinen Alueelliset jätehuollon viranomaispalvelut

Jätehuolto poikkeusoloissa Suomessa

Kunnallinen jätehuolto on yksi kriittisistä peruspalveluista, jonka toimivuus on turvattava kaikissa oloissa. Nykyisissä koronaviruksen aiheuttamissa poikkeusoloissa on jätehuoltopalvelujen toteuttamisessa tehtävä järjestelyjä, joiden avulla ehkäistään taudin leviämistä ja varmistetaan palvelujen jatkuvuus. Ympäristöministeriö ja sosi-aali- ja terveysministeriö ovat antaneet 9.4.2020 valtakunnalliset suositukset jätehuollon varautumistoimenpiteiksi koronaviruksen aiheuttamassa tautiepidemiassa (liitteenä).

Ministeriöiden antamassa suosituksessa on todettu, että jätehuolto on Suomessa hyvin järjestettyä. Koronavirustartunnan saaminen jätteiden välityksellä on asiantun-tija-arvioiden mukaan epätodennäköistä, kun noudatetaan normaaleja hyviä jätehuoltokäytäntöjä. Epidemiatilanteen pahenemista on suositusten mukaan ehkäistä-vä tarkalla hygienialla ja suojarusteilla sekä rajoittamalla kontakteja palvelujen to-teuttamisessa. Suosituksessa on tuotu esille, että jätteenkuljettajien tai jätteen käsit-telulaitosten henkilökunnan mahdolliset samanaikaiset sairastumiset tai karantee-niin joutuminen voisivat pahimmillaan vaarantaa jätehuollon toimintavarmuuden. Tätä pidetään kuitenkin epätodennäköisenä.

Suosituksessa on tuotu esille, että koronaepidemian laajetessa voidaan joutua an-tamaan ohjeita ja määräyksiä jätehuoltotoimien priorisoinnista ja jätteiden keräyk-sestä jätehuollon toimivuuden ja turvallisuuden varmistamiseksi. Poikkeukselliset olosuhteet saattavat edellyttää jätehuollon järjestämistä kunnan jätehuoltomää-räyksistä poikkeavalla tavalla. Jätteenkuormauksen eli kiinteistöjen jäteastioiden tyhj-entämisen sallittua aikaa saattaa olla tarve laajentaa. Poikkeamisesta voidaan tarvit-taessa tehdä jätelain 91 §:ssä tarkoitettu päätös, jolla kunnan jätehuoltomääräyksi-sä määrätty viranomainen voi yksittäistapauksissa myöntää poikkeuksia jätehuolto-määräysten noudattamisesta.

Jätehuoltomääräysten sääntely kuormausajoista

Jäteastian tyhjennykset hoidetaan Savo-Pielisen jätelautakunnan alueella kunnalli-sen jäteyhtiön, Jätekuon, toimesta jätehuoltomääräysten 34 §:ssä säädettyjen kuormausaikojen mukaisesti. Säännöksen mukaan jätteiden kuormaaminen taaja-massa olevalla asuinkiinteistöllä on sallittu arkisin klo 6-22 ja lauantaisin klo 8-22. Jätteiden kuormaaminen on lisäksi sallittua poikkeuksellisesti yksittäisinä päivinä lauantaisin, sunnuntaisin ja arkipyhinä klo 6-22.

Jätehuoltomääräysten 49 §:n mukaan jätehuoltoviranomainen voi yksittäistapauksissa erityisestä syystä myöntää poikkeuksen jätehuoltomääräysten noudattamisesta, tarvittaessa ympäristönsuojeluviranomaisia kuultuaan. Poikkeaminen ei saa vaarantaa asianmukaista jätehuollon järjestämistä, aiheuttaa vaaraa tai haittaa ympäristölle, terveydelle tai turvallisuudelle taikka aiheuttaa roskaantumista.

Jätekukon selvitys poikkeusoloihin varautumisesta ja hakemus määräyksistä poikkeamiseksi

Jätekukko on tehnyt toiminnassaan järjestelyjä, joiden avulla ehkäistään koronaviruksen leviämistä ja sen vaikutuksia jätehuoltopalvelujen toteuttamiseen. Lisäksi yhtiö on varautunut jätehuoltojärjestelyissä epidemian mahdolliseen laajenemiseen ympäristöministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön antamien suositusten mukaisesti.

Kunnalliset jätteenkuljetuspalvelut on saatu toteutettua tähän asti normaalisti poikkeusoloista huolimatta. Kuljettajat huolehtivat hyvästä käsihygieniasta ja rajoittavat kontakteja. Jäteautojen ohjaamot (ratti, näppäimistö ja muut hallintalaitteet) pyyhkiään desinfiioivilla aineilla vuorojen alkaessa. Niin Jätekukon kuin sen kuljetusurakoitsijoidenkin toimihenkilöt ovat etätöissä. Jätekukko ja sen kuljetusurakoitsijat ovat myös tehneet varahenkilöjärjestelyjä mahdollisia työntekijöiden poissaoloja ajatellen.

Vaikka jätteenkuljetuspalvelut toimivat toistaiseksi normaalisti, Jätekukko varautuu myös epidemiatilanteen pahenemiseen. Tätä varten Jätekukko on hakenut 6.5.2020 jätelautakunnalta poikkeamista jätehuoltomääräysten 34 §:ssä säädetyistä jätteen kuormausajoista. Jätekukko pyytää lupaa kerätä jätteitä poikkeustilassa ilman kellonaikoihin sidottuja rajoitteita, jos koronavirusepidemia johtaisi jätteenkuljettajien laajoihin sairastumisiin tai karanteeneihin, eikä kuljettajia olisi käytettävissä jätteenkuljetuksiin riittävästi. Jätekukko perustelee poikkeamishakemusta jätehuollon toimivuuden turvaamisella.

Jätekukko on tuonut hakemuksessaan esille, että Jätekukko hallinnoi poikkeustilanteessakin jätteenkuljetuksia. Mikäli koronavirus leviää jätteenkuljettajiin, kuljetusurakoitsija tekee jätteenkuljetuksista ajosuunnitelman, joka tarkistetaan ja hyväksytään Jätekukolla. Ajosuunnitelmassa näkyy suunniteltu poikkeamisluvan ajanjakso. Jätekukko on ilmoittanut tiedottavansa poikkeamisluvan käyttöönotosta asiakkaille, jätehuoltoviranomaiselle ja ympäristönsuojeluviranomaisille.

Asiasta kuuleminen

Jätehuoltoviranomainen on varannut 7.5.2020 lähteneellä sähköpostilla alueen kuntien ympäristönsuojelun viranhaltijoille sekä ELY-keskusten jätehuoltoasioista vastaaville virkamiehille mahdollisuuden kommentoida Jätekukon poikkeamishakemusta. Kannanotot hakemukseen on saatu Pohjois-Savon ja Keski-Suomen ELY-keskuksen virkamiehiltä sekä Kuopion kaupungin, Lieksan kaupungin ja Siilinjärven kunnan ympäristönsuojelun viranhaltijoilta (kommentit ovat saatavilla alkuperäisinä lautakunnan kokouksessa).

ELY-keskusten yhteyshenkilöt ovat todenneet, ettei poikkeamishakemukseen ole huomautettavaa tai kommentoitavaa. Samoin Lieksan kaupungin ympäristönsuojelusihteeri on tuonut esille, että poikkeamishakemus on tässä tilanteessa perusteltu, eikä siihen ole huomautettavaa.

02.06.2020

Siilinjärven kunnan ympäristönsuojelupäällikkö on esittänyt, että poikkeaminen voidaan sallia, jos se on välttämätöntä jätehuollon toteuttamiseksi epidemian aikana ja se myönnetään määräajaksi. Ympäristönsuojelupäällikkö on lisäksi esittänyt, että Jätekukon tulee kirjata ja tehdä jätelautakunnalle yhteenveto asiakasyhteydenotoista, jotka liittyvät poikkeaviin kuormausaikoihin.

Kuopion kaupungin ympäristönsuojelupalvelujen viranhaltijat ovat käsitelleet asiaa yhteistyössä ja tuoneet esille, että poikkeamisen myöntämistä voidaan harkita tässä koronaviruksen aiheuttamassa pandemiatilanteessa, kunhan se myönnetään vain määräajaksi tai määräajoiksi kerrallaan. Lisäksi on esitetty, että Jätekukon olisi hyvä pyrkiä muokkaamaan jätteenkuljetusreittejä poikkeustilanteessakin siten, ettei kaikista herkimpien kohteiden käyntejä osuisi keskelle yötä. Yöllisen melun kannalta ensisijaisesti vältettäviksi alueiksi on tuotu esille tiiviisti rakennetut kerros- ja rivitaloalueet, koska niillä asuu eniten ihmisiä ja talot ovat toistensa lähellä.

Hallintolain (434/2003) 41 §:n mukaan asioissa, joiden ratkaisulla voi olla huomattavaa vaikutusta muiden kuin asianosaisten elinympäristöön, työntekoon tai muihin oloihin, viranomaisen on varattava näille henkilöille mahdollisuus saada tietoja asian käsittelyn lähtökohdista ja tavoitteista sekä lausua mielipiteensä asiasta. Jätehuoltoviranomaisen on katsonut tässä tilanteessa, jossa poikkeamista haetaan mahdollisen koronaepidemiatilanteen pahenemisen varalta vain määräajaksi, ettei asialla ole sellaista huomattavaa vaikutusta, joka edellyttäisi yleistä vaikuttamismahdollisuuksien varaamista.

Poikkeamisen edellytysten arviointi

Jätekukko on esittänyt, että se on varautunut kaikilla suositusten mukaisilla toimenpiteillä koronavirusepidemiaan eli varotoimet ovat käytössä. Poikkeamista jätehuoltomääräysten mukaisista jätteenkuormausajoista haetaan ennakoivasti, eikä sille välttämättä tule tarvetta koko poikkeustilan aikana. Poikkeaminen voi olla kuitenkin tarpeen, jos koronavirusepidemia pahenee ja kuljettajia sairastuu tai joutuu karanteeniin laajasti. Koska tilanne voi tulla eteen äkkiä niin, ettei jätelautakunnan päätöksentekoa voida enää siinä tilanteessa odottaa, on perusteltua, että poikkeamisen mahdollisuutta on haettu jo ennen tilanteen pahenemista.

Asukkaiden terveyden ja viihtyvyyden sekä ympäristön kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että jätteenkuljetuspalvelut saadaan hoidettua koko ajan siten, että jäteastiat tyhjennetään säännöllisesti vähintään jätehuoltomääräysten 27 §:n mukaisilla tyhjennysväleillä. Jos tyhjennyksiä jäisi tekemättä, voisi jätteistä aiheutua hygieniahaittoja ja jäteastioiden ylitäyttö voisi johtaa roskaantumiseen. Näin ollen on pystyttävä varmistamaan, että jäteastiat saadaan riittävän usein tyhjennettyä. Jos kuljettajia ei olisi poikkeusoloissa käytettävissä riittävästi jätteenkuljetuksiin varahenkilöjärjestelyistä huolimatta, olisi perustelluinta ensisijaisesti jatkaa niiden jätteenkuljettajien työvuoroja, jotka voivat kuljetuksia edelleen hoitaa. Tämä tarkoittaisi sitä, että määräysten mukaisista jätteenkuljetusajoista poikettaisiin, jotta jätehuollon toteuttaminen saataisiin varmistettua.

Määräaikainen poikkeaminen määräysten mukaisista jätteenkuormausajoissa voidaan katsoa perustelluksi tilanteessa, jossa vaihtoehtona olisi riittämättömästä jätehuollosta terveydelle ja ympäristölle mahdollisesti aiheutuva haitta. Tämä haitta olisi suurempi kuin yöaikaisesta jätteenkuormauksesta aiheutuva mahdollinen meluhaitta. Poikkeamisella varmistetaan asianmukainen jätehuollon järjestäminen, eikä

poikkeamisen katsota aiheutuvan jätehuoltomääräyksissä tarkoitettua haittaa ympäristölle, terveydelle tai turvallisuudelle.

Mikäli yöaikaisiin jäteastiatyhjennyksiin jouduttaisiin turvautumaan, Jätekuon on joka tapauksessa pyrittävä tekemään niitä reittisuunnittelun avulla ensisijaisesti harvaan asutuilla alueilla, jossa jäteastiat ovat tyypillisesti kauempina asuinrakennuksista kuin tiivisti rakennetuilla alueilla. Jätekuo voi myös priorisoida suunnitelmiansa mukaan jäteastian tyhjennyksiä, mutta jätehuoltomääräysten mukaisia vähimmäistyhjennysvälejä on kuitenkin noudatettava.

Jotta asukkaat, jätehuoltoviranomainen ja ympäristönsuojeluviranomaiset saavat tietoa poikkeamisesta ja sen käytöstä, Jätekuon on tiedotettava mahdollisesta poikkeavien kuormausaikojen käyttöönotosta. Samoin on tärkeää saada tietoa siitä, millaista asiakaspalautetta asiasta saadaan, joten se on kirjattava ylös ja raportoitava. Näin voidaan arvioida sitä, millaiseksi asukkaat ovat poikkeamisen vaikutukset kokeneet.

Vaikutusten arviointi

Mikäli poikkeustilanne pahenee ja Jätekuo ottaa käyttöön jätehuoltomääräyksistä poikkeavat jätteenkuormausajat, voi yöllisistä jäteastian tyhjennyksistä aiheutua jonkin verran meluhaittaa asukkaille taajamien asuinkiinteistöillä. Poikkeamisella voidaan kuitenkin varmistaa mahdollisessa pahenevassa epidemiatilanteessa riittävät jäteastiatyhjennykset ja se, ettei jätteistä pääse aiheutumaan haittaa ympäristölle tai asukkaiden terveydelle. Kun otetaan lisäksi huomioon mahdollisen poikkeamisen määräaikaisuus, katsotaan poikkeamisen positiiviset vaikutukset asukkaisiin ja ympäristöön negatiivisia vaikutuksia huomattavasti suuremmiksi.

Esitys

Savo-Pielisen jätelautakunta myöntää kunnalliselle jäteyhtiölle, Jätekuolle, jätelain 91.3 §:n ja kunnallisten jätehuoltomääräysten 49 §:n nojalla luvan hoitaa jäteastian tyhjennyksiä poiketen määräysten 34 §:ssä säädetyistä jätteenkuormausajoista.

Poikkeaminen myönnetään seuraavin ehdoin:

- jätteenkuormausajoista poikkeaminen voidaan ottaa käyttöön vain, jos se välttämätöntä jätehuoltomääräysten mukaisten jätteenkuljetuspalvelujen toteuttamiseksi tilanteessa, jossa jätteenkuljettajia sairastuu tai joutuu karanteeniin yhtäaikaaisesti koronaviruksen vuoksi;
- yöaikaisia jätteenkuljetuksia on tehtävän mahdollisuuksien mukaan ensisijaisesti sellaisilla alueilla, joilla ei ole tiivistä asumista;
- Jätekuon on tiedotettava asiakkaille, jätehuoltoviranomaiselle ja alueen ympäristönsuojeluviranomaisille poikkeamisen käyttöönotosta;
- Jätekuon tulee kirjata ja tehdä jätehuoltoviranomaiselle yhteenveto asiakasyhteydenotoista, jotka liittyvät poikkeaviin kuormausaikoihin.

Poikkeaminen on voimassa koronavirusepidemian ajan, kuitenkin korkeintaan 31.5.2021 saakka. Mikäli poikkeamiselle tulee tarvetta vielä tämän jälkeen, on Jätekuon haettava poikkeamista uudelleen ja asiasta tehdään uusi päätös.

Liitteet

- 1 4145/2020 Ympäristöministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön suositus: Jätehuollon varautuminen koronaviruksen aiheuttamassa tautiepidemiassa

02.06.2020

- (9.4.2020)
2 4145/2020 Jätekukon hakemus jätehuoltomääräyksistä poikkeamiseksi
(6.5.2020)

Valmistelija

Saija Pöntinen

etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

puh. +358 44 718 5066

Päätösehdotus

Palvelupäällikkö Saija Pöntinen

Lautakunta hyväksyy palvelupäällikön esityksen.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

